

УДК 378.6.015.31.016:612]:[37.011.3-051:796](043.3)

Сергій Приймак

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ORCID ID 0000-0003-3911-7081

DOI 10.24139/2312-5993/2021.05/166-176

МОДЕЛЬ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРОЦЕСІ СПОРТИВНО-ПЕДАГОГІЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Мета статті – схарактеризувати модель методичної системи розвитку функціональних можливостей майбутніх учителів фізичної культури у процесі спортивно-педагогічного вдосконалення. Розробка моделі кінезіологічної компетентності студентів передбачає тісну взаємодію компонентів між собою. У межах розглянутої компетентності виникають інтегративні зв'язки, які підтримують стан внутрішнього балансу й гармонії особистості. Обґрунтовано, що освітнім результатом формування кінезіологічної компетентності студентів є теоретико-методична підготовленість, функціональний стан систем організму, об'єднані в блоки готовності.

Ключові слова: методична система, учитель фізичної культури, спортивно-педагогічне вдосконалення, кінезіологія.

Постановка проблеми та аналіз актуальних досліджень. Розроблення структури і змісту методичної системи розвитку функціональних можливостей майбутніх учителів фізичної культури на основі формування кінезіологічної компетентності у процесі спортивно-педагогічного вдосконалення ґрунтувалася на концепціях таких дослідників:

1) А. Лапутіна – відповідно до якої кінезіологія є синтетичною наукою, що системно поєднує морфологію, фізіологію, біомеханіку, біохімію, соматомоторику й дидактику, основним предметом яких є рухова функція організму людини, що відображає здатність окремої біологічної системи отримувати, накопичувати й перетворювати різні види енергії, речовини та ентропії і може бути визначена, проаналізована через об'єктивне дослідження механічних дій та інших фізичних проявів біологічної системи організму (Лапутин, 2007, с. 3);

2) М. Носка – через інтеграцію фізичного й духовного виховання відповідно до самовизначення щодо здорового способу життя в процесі професійної підготовки та формування в майбутнього вчителя фізичної культури знань, умінь у сфері культури здоров'я (Носко та Белих, 2013, с. 220);

3) Т. Круцевич – відповідно до зумовленості фізичної культури індивіда рівнем знань, умінь і навичок щодо виховної, освітньої, оздоровчої, рекреаційної діяльності для подальшого застосування в процесі самовдосконалення (Круцевич, 2015, с. 75);

4) В. Бальсевича – вікової еволюції моторики людини, методів стимуляції рухової функції в процесі спортивно-педагогічної діяльності (Бальсевич, 2000; 2009).

Мета статті – схарактеризувати модель методичної системи розвитку функціональних можливостей майбутніх учителів фізичної культури у процесі спортивно-педагогічного удосконалення.

Методи дослідження. Для отримання найбільш значущих результатів дослідження та їх інтерпретації застосовувалися такі методи: теоретичний аналіз і синтез, систематизація, узагальнення інформації, викладеної в наукових джерелах інформації.

Методологічною основою є концептуальні ідеї теорії пізнання, методологічні принципи науковості, доступності, цілісності, інтегративності, які пояснюють важливі педагогічні аспекти професійної підготовки майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту.

Теоретичні результати та наукові положення дослідження можуть бути використані для вирішення наукових, теоретико-методичних і практичних завдань реформування спеціалізованої, фахової передвищої і вищої освіти, модернізацію національної освітньої політики. Результати дослідження, фактичний матеріал, систематизовані й узагальнені положення і висновки, апробовані в освітньому процесі під час підготовки майбутніх фахівців галузі 01 Освіта/Педагогіка, можуть бути основою для міждисциплінарного наукового пошуку в споріднених галузях знань (09 Біологія, 10 Природничі науки, 22 Охорона здоров'я).

Виклад основного матеріалу. Оскільки фізичний потенціал людини (рухові якості, функціональні можливості), хоча і є генетично детермінованим, усе ж може бути скоректованим за допомогою соціокультурних чинників, пов'язаних із цілеспрямованим педагогічним процесом навчання й виховання за умови організованого спортивного тренування, фізичного виховання, самостійної індивідуальної та групової форм спортивно-педагогічних занять.

Ця концепція узгоджується з результатами досліджень провідних фахівців, метою яких є вивчення зумовленості фізичної культури особистості її розвитком у процесі онтогенезу людини. Під вихованням у фізичній культурі особистості розглядається активний вплив на фізичні здібності людини, її почуття, свідомість, психіку, інтелект, що детермінує формування стійких соціально-психологічних проявів – позитивної мотивації, ціннісних орієнтацій, інтересів і потреб у сфері фізичної активності, здорового способу життя (Бальсевич и Лубышева, 1995; Манжелей, 2005).

Зазначимо, що кінезіологічний потенціал – це морфофункціональний, біомеханічний і психологічно зумовлений функціонуючий системний комплекс знань, умінь і навичок реалізації цілеспрямованих рухових дій із заданими кількісними і якісними характеристиками, детермінований чутливими періодами розвитку людини. На думку фахівців, саме студентський вік є важливим етапом становлення особистості, оскільки він пов'язаний із формуванням відповідного рівня кінезіологічної компетентності в процесі спортивно-педагогічного удосконалення (Бальсевич, 2009; Бальсевич и Лубышева, 1995; Загревская, 2015; Манжелей, 2005; Приймак, 2017; 2018; 2019; Романенко и Приймак, 2006).

Студенти як окрема соціальна категорія молоді, організаційно об'єднана інституціями вищої освіти, вирізняються найбільш високим освітнім рівнем, соціальною активністю, гармонійним поєднанням інтелектуальної та соціальної зрілості, мотивацією до майбутньої професійної діяльності (Бальсевич и Лубышева, 1995; Загревская, 2015; Манжелей, 2005).

Період навчання в закладі вищої освіти збігається з першим періодом зрілості і характеризується становленням рис особистості. Саме в цей період удосконалюються соціально-моральні мотиви поведінки, підвищується інтерес до моральних проблем – способу й сенсу життя, обов'язків і відповідальності, а також набувають сформованості такі риси, як: цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність, ініціативність, уміння володіти собою (Бальсевич и Лубышева, 1995; Загревская, 2015; Манжелей, 2005). Цей період життя людини є оптимальним для становлення кінезіологічного потенціалу, що забезпечить її психофізіологічну готовність до професійної діяльності, розвиток функціональних можливостей у процесі спортивно-педагогічного вдосконалення на основі формування кінезіологічної компетентності (Бальсевич и Лубышева, 1995; Загревская, 2015; Манжелей, 2005). У науково-педагогічній практиці структура компетентності, її компоненти розглянуто недостатньо, у кожному окремому випадку спостерігаємо значну варіативність.

Методична система розвитку функціональних можливостей майбутніх учителів фізичної культури в процесі спортивно-педагогічного вдосконалення з метою формування кінезіологічної компетентності ґрунтується на дослідженнях І. Зимньої і О. Хуторського, які зазначають, що компетентності – це нормативно задані вимоги до опанування тієї чи іншої дисципліни, блоку або модуля дисциплін, освітньої програми. Компетентність має містити мотиваційний, когнітивний, інтегративно-діяльнісний і особистісний обов'язкові компоненти (Грибан, 2012; Загревская, 2015; Зимняя, 2003; Хуторской, 2003).

Мотиваційний компонент зумовлений системою усвідомлених та особисто набутих потреб і мотивів до здорового способу життя, удосконалення життєдіяльності відповідно до самореалізації особистості у сфері фізичної культури і спорту, що дає змогу реалізувати індивідуальну програму саморозвитку, самовиховання й самоосвіти. Когнітивний компонент визначає рівень відповідної бази знань та інтелектуального розвитку студента і його творчих здібностей.

Інтегративно-діяльнісний компонент визначає можливості застосування накопичених знань і способів дії на практиці, передбачає здатність застосовувати в ситуаціях невизначеності, неоднозначності й парадоксальності інтегрально-міждисциплінарні наукові положення чи знання з конкретної галузі.

Особистісний компонент є визначальним, системоутворювальним і зумовленим ставленням до діяльності.

Оскільки компетентність є складним особистісним утворенням, до структури кінезіологічної компетентності уведено такі компоненти: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, ціннісно-смісловий (Загревская, 2015; Зимняя, 2003; Хуторской, 2003).

На рис. 1 представлено розроблену модель кінезіологічної компетентності студентів. У результаті тісної взаємодії компонентів між собою в межах розглянутої компетентності виникають інтегративні зв'язки, які підтримують стан внутрішнього балансу й гармонії особистості. Кожний компонент кінезіологічної компетентності необхідно пов'язувати з формуванням його характеристик, особливостей і властивостей як окремих утворень, так і частини цілісної системи (Загревская, 2015; Зимняя, 2003; Приймак, 2019; Хуторской, 2003).

Когнітивний компонент зумовлений пізнанням і є основою будь-якої компетентності, зокрема кінезіологічної, він пов'язаний з набуттям, відтворенням, реплікацією та застосуванням знань, умінь і навичок у практичній професійній діяльності. Знання дають можливість досягати результатів діяльності відповідно до прийнятих норм, стандартів, вимог і є складною категорією з багатограним смисловим наповненням (Субетто, 2006, с. 34).

Розвиток кібернетики актуалізував питання про кібернетичне визначення знання як «знання системи». «Знання системи» є близьким до розуміння «тезаурусу системи» і як категорія є основою для «десуб'єктивізації» знань, оскільки здобуття знань, їх застосування та еволюція можуть відбуватися не тільки в голові і через голову людини, а й поза нею, у самоорганізованих системах» (Субетто, 2006, с. 35).

Рис. 1. Кінезіологічна компетентність студентів

Успішність опанування людиною знань і вмінь залежить від усвідомлення потреби в них. Домінують формально-логічна систематизація отриманої інформації про моторні акти. Чинниками, що зумовлюють її систематизацію, є операційні цілі (що потрібно робити) й операційна сутність систем рухів (для чого це потрібно робити) (Загревская, 2015; Зимняя, 2003; Хуторской, 2003).

У межах когнітивного компонента кінезіологічної компетентності студента визначено рівень знань, інтелектуального розвитку і творчих здібностей, зумовлений теоретичною і методологічною підготовленістю з медико-біологічного, психолого-педагогічного циклів дисциплін, що характеризують ступінь сформованості науково-теоретичної і практичної готовності до розвитку особистісного кінезіологічного потенціалу (Загревская, 2015; Зимняя, 2003; Хуторской, 2003).

Діяльнісний компонент компетентності зумовлений низкою понять: «операція», «дія», «уміння», «навичка», «володіння», «прийом», «спосіб діяльності», «здатність», «досвід» – які є взаємопов'язаними між собою (Зимняя, 2003, с. 38). Поділяємо точку зору Ю. Бабанського і О. Загревської, які розглядають взаємозв'язок понять таким чином: «... діяльність реалізується відповідно до сукупності певних дій; спосіб виконання дій – операція; сукупність певних операцій – прийом діяльності; свідоме володіння прийомом діяльності – уміння; уміння, доведене до автоматизму – навичка (автоматичне відтворення вмінь і навичок

характеризує рівень сформованості системи певних дій); сформованість певних навичок зумовлює розвиток більш об'ємних умінь, а навички стають їхніми елементами» (Загревская, 2015; цит. за Холковською, 2017).

Кінезіологічна діяльність детермінує діяльнісний компонент указаної компетентності, який формується і реалізується в процесі зазначеної діяльності. Компонент є практико орієнтованим щодо спортивно-педагогічної діяльності студента, він позначений спрямованістю на розвиток особистісних функціональних можливостей організму й забезпечує здатність до результативної соціальної та професійної діяльності (Загревская, 2015; Зимняя, 2003; Хуторской, 2003).

Виходячи із зазначеного, розглядаємо компетентність (Загревская, 2015; Зимняя, 2003; Хуторской, 2003) як поєднання знань, умінь, навичок; діяльність людини на основі певних установок, базових ціннісних орієнтацій; поведінку людини у відповідній ситуації (продуктивні дії в певній діяльності, що сприяють результативній реалізації актуальних завдань). Рівень сформованості кінезіологічної компетентності студентів визначається за результатами педагогічної діагностики й моніторингу, моделювання і прогнозування.

Діагностика застосовується для характеристики освітнього процесу, визначення рівня його результативності, дає змогу здійснювати ефективне управління освітнім процесом, забезпечує досягнення оптимальних результатів відповідно до мети навчання (Загревская, 2015; Чернилевский и Филатов, 1996).

Педагогічний моніторинг передбачає організацію, збір, зберігання, оброблення й реплікацію інформації відповідно до функціонування системи та динаміки формування кінезіологічної компетентності студентів у процесі спортивно-педагогічного вдосконалення. Зазначене детермінує постійний контроль за її станом, оцінювання ефективності досягнення поставленої мети і прогнозування кінцевого результату (Загревская, 2015; Чернилевский та Филатов, 1996; Priymak et al., 2020; Priymak et al., 2019, 2020; Priymak & Terentieva, 2017).

Моделювання і прогнозування дає змогу, відповідно до розроблених моделей, спрогнозувати рівень сформованості кінезіологічної компетентності згідно з гіпотетичною метою та завданнями діяльності.

Схиляємось до визначення О. Загревської, що кінезіологічна компетентність – складна особистісна якість, яка містить готовність до її опанування (мотиваційний аспект компетентності), знання з основ кінезіологічної діяльності (когнітивний аспект), кінезіологічні вміння й

досвід самостійного застосування кінезіологічних засобів в освітній діяльності (діяльнісний аспект), ціннісне ставлення до кінезіологічної діяльності як основного засобу забезпечення належного функціонування систем організму, рівня здоров'я, фізичної та розумової працездатності (ціннісно-смысловий аспект) (Загревская, 2015, с. 76).

Критеріями сформованості кінезіологічної компетентності можуть бути ціннісно-смысловий, мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, які в сукупності з показниками морфофункціонального стану систем організму відображають змістовну сутність ціннісно-смыслового, мотиваційного, когнітивного, діяльнісного компонентів (Загревская, 2015, с. 76). На думку авторів, вищим проявом компетентності є готовність до реалізації діяльності (Елькина, 2006; Загревская, 2015; Костюкова и Морозова, 2011; Моляко, 2008; Холковська, 2017).

Висновки. Освітнім результатом формування кінезіологічної компетентності студентів є теоретико-методична підготовленість, функціональний стан систем організму, об'єднані в блоки готовності. Окремий блок готовності розглядається як об'єднання окремих показників, які за своєю сукупністю дають змогу визначити ступінь сформованості компонентів кінезіологічної компетентності.

Теоретичний блок готовності містить знання з фізичної культури і спорту, відображаючи ступінь сформованості когнітивного компонента кінезіологічної компетентності; методичний блок – уміння й навички здійснення діагностики, моделювання та прогнозування морфофункціонального стану для особистісного становлення кінезіологічного потенціалу; до функціонального блоку належать показники функціональної готовності, він відображає ступінь сформованості діяльнісного компонента кінезіологічної компетентності.

Кінезіологічна компетентність розглядається як цілісна інтегративна система взаємозумовлених компонентів, які динамічно розвиваються.

Перспективи подальших наукових розвідок. Розглянуті аспекти окреслюють необхідність подальшого пошуку й розроблення науково обґрунтованих методів удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури.

ЛІТЕРАТУРА

- Бальсевич, В. К. (2000). *Онтокнезиология человека*. Москва: Теория и практика физической культуры (Balsevych, V. K. (2000). *Human Ontokinesiology*. Moscow: Theory and practice of physical culture).
- Бальсевич, В. К. (2009). *Очерки по возрастной кнезиологии человека*. Москва : Советский спорт (Balsevych, V. K. (2009). *Essays on human age kinesiology*. Moscow: Soviet sport).
- Бальсевич, В. К., Лубышева, Л. И. (1995). Физическая культура: молодежь и современность. *Теория и практика физической культуры*, 4, 2-8 (Balsevych, V. K.,

- Lubysheva, L. I. (1995). Physical culture: youth and modernity. *Theory and practice of physical culture*, 4, 2-8).
- Грибан, Г. П. (2012). *Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів*. Житомир: Рута (Hryban, H. P. (2012). *Physical education of students of agrarian households*. Zhytomyr: Ruta).
- Елькина, О. Ю. (2006). *Педагогическая технология подготовки будущего учителя к формированию продуктивного опыта младших школьников*. Новокузнецк: РИО КузГПА (Elkina, O. Yu. (2006). *Pedagogical technology of preparing the future teacher for the formation of the productive experience of younger students*. Novokuznetsk: RIO KuzSPA).
- Загревская, А. И. (2015). *Физкультурно-спортивное образование студентов на основе кинезиологического подхода*. Томск: Издательский Дом Томского государственного университета (Zahrevska, A. I. (2015). *Physical culture and sports education of students on the basis of the kinesiological approach*. Tomsk: Publishing House of Tomsk State University).
- Зимняя, И. А. (2003). Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. *Высшее образование сегодня*, 5, 34-42 (Zimnia, I. A. (2003). Key competencies are a new paradigm of educational outcomes. *Higher education today*, 5, 34-42).
- Костюкова, Т. А., Морозова, А. Л. (2011). *Развитие иноязычной коммуникативной компетентности студентов неязыковых вузов*. Томск: Томский политехнический университет (Kostiukova, T.A., Morozova, A.L. (2011). *Development of foreign language communicative competence of students of non-linguistic universities*. Tomsk: Tomsk Polytechnic University).
- Круцевич, Т. (2015). Концепция системы физического воспитания в общеобразовательных школах. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 2, 72-80 (Krutsevych, T. (2015). The concept of the physical education system in secondary schools. *Theory and technique of physical education and sport*, 2, 72-80). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/TMFVS_2015_2_9.
- Лапутин, А. Н. (2007). Кинезиология учение о двигательной функции организма человека. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 10, 3-6 (Laputin, A. N. (2007). Kinesiology is the doctrine of the motor function of the human body. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 10, 3-6).
- Манжелей, И. В. (2005). Средо-ориентированный подход в физическом воспитании. *Теория и практика физической культуры*, 8, 7-11 (Manzhelei, I. V. (2005). Environment-oriented approach in physical education. *Theory and practice of physical culture*, 8, 7-11).
- Моляко, В. А. (2008). *Психологическое изучение творческой личности*. Киев: Знание (Moliako, V. A. (2008). *Psychological study of a creative person*. Kiev).
- Носко, М. О., Белих, С. И. (2013). Концепція вдосконалення підготовки викладачів для здійснення особистісно зорієнтованого фізичного виховання. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 109, 220-222 (Nosko, M. O., Belykh, S. I. (2013). The concept of improving the training of teachers for the implementation of personality-oriented physical education. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Pedagogical Sciences*, 109, 220-222).
- Приймак, С. Г. (2019). *Методична система розвитку функціональних можливостей майбутніх учителів фізичної культури у процесі спортивно-педагогічного удосконалення* (автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02). Чернігів (Pryimak, S. H. (2019). *Methodological system of the development of functional capabilities of future*

Physical Education teachers in the process of sports and pedagogical improvement (DSc thesis abstract). Chernihiv).

- Приймак, С. Г. (2019). *Методичні основи формування функціональної готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності*. Чернігів: Десна Поліграф (Priymak, S. G. (2019). *Methodological bases of formation of functional readiness of future teachers of physical culture to professional activity*. Chernihiv: Desna Polygraph).
- Приймак, С. Г. (2018). *Спортивно-педагогічне удосконалення студентів: морфофункціональне забезпечення діяльності*. Чернігів: ПАТ «ПВК «Десна» (Priymak, S. H. (2018). *Sports and pedagogical improvement of students: morphofunctional conditionality of activity*. Chernigiv: PAT «PVK» Desna).
- Приймак, С. Г. (2017). Морфофункціональне забезпечення спортивно-педагогічної діяльності студентів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки, 149, 198-204* (Priymak, S. H. (2017). Morphofunctional Provision of Sports and Pedagogical Activity of Students. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University named after T. G. Shevchenko. Series: Pedagogical Sciences, 149, 198-204*).
- Приймак, С. Г. (2017). Функціональний стан серцево-судинної системи студентів, що займаються в групах спортивно-педагогічного удосконалення. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, 57, 129, 33-36*. Режим доступу:
http://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/ped_psy_v_57_129.pdf.
(Priymak, S. H. (2017). Functional State the Cardiovascular System of Students Involved in the Group of Sports-Pedagogical Perfection. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, 57, 129, 33-36*. Retrieved from: http://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/ped_psy_v_57_129.pdf).
- Романенко, В. А., Приймак, С. Г. (2006). Психофізіологіческая готовность спортсмена: диагностика и управление состоянием. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки, 35, 116-117*. Режим доступу:
<http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/2006?mode=full>
(Romanenko, V. A., Priymak, S. H. (2006). Athlete's psychophysiological readiness: diagnostics and condition management. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University named after T. H. Shevchenko, 35, 116-117*. Retrieved from: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/2006?mode=full>).
- Субетто, А. И. (2006). *Онтология и эпистемология компетентностного подхода, классификация и квалиметрия компетенций*. Санкт Петербург-Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов (Subetto, A. I. (2006). *Ontology and epistemology of the competence-based approach, classification and qualimetry of competencies*. St. Petersburg-Moscow: Research Center for the Problems of the Quality of Training of Specialists).
- Холковська, І. Л. (2017) *Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу*. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД» (Holkovska, I. L. (2017). *Professional and pedagogical competence of viclacia of the primal mortgag*. Vinnytsia: TOV "Nilan LTD").
- Хуторской, А. В. (2003). Ключевые компетенции как компонент личностноориентированной парадигмы образования. *Народное образование, 2, 58-64* (Khutorskoi, A. V. (2003). Key competencies as a component of the personality-oriented paradigm of education. *Public Education, 2, 58-64*).

- Чернилевский, Д. В., Филатов, О. К. (1996). *Технология обучения в высшей школе*. Москва: Экспедитор (Chernilevskiy, D. V, Filatov, O. K. (1996). *Technology of higher education*. Moscow).
- Priymak, S., Krutsevich, T., Pangelova, N., Trachuk, S., Kravchenko, T., Stepanenko, V., & Ruban, V. (2020). Modeling of functional support of sports activities of biathletes of different qualifications. *Journal of Human Sport and Exercise* (<https://doi.org/10.14198/jhse.2021.161.12>). Retrieved from: <https://www.ihse.ua.es/article/view/2021-v16-n1-modeling-functional-support-sports-activities-biathletes>.
- Priymak, S., Kolomiets, N., Goletc, V. (2020). Forecasting the game role of volleyball players in accordance with the methodology of artificial intelligence. *Journal of Physical Education and Sport® (JPES)*, 20(1), 24, 179-185 (doi: 0.7752/jpes.2020.01024). Retrieved from: <http://efsupit.ro/images/stories/ianuarie2020/Art%2024.pdf>.
- Priymak, S., Kolomiets, N., Goletc, V. (2019). Modeling of the morphofunctional state of the biathletes body. *Journal of Physical Education and Sport® (JPES)*, 19(2), 173, 1193-1199. (DOI:10.7752/jpes.2019.02173). Retrieved from: <http://www.efsupit.ro/images/stories/iulie2019/Art%20173.pdf>.
- Priymak, S. H., Terentieva, N. O. (2017). Somatologic characteristics of biathlon students' body constitution in predicting of their successfulness. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 21(4), 192-199. (doi:10.15561/18189172.2017.0408). Retrieved from: <http://www.sportpedagogy.org.ua/index.php/PPS/article/view/770/640>.

РЕЗЮМЕ

Приймак Сергей. Модель методической системы развития функциональных возможностей будущих учителей физической культуры в процессе спортивно-педагогического совершенствования.

Цель статьи – охарактеризовать модель методической системы развития функциональных возможностей будущих учителей физической культуры в процессе спортивно-педагогического совершенствования. Разработка модели кинезиологической компетентности студентов предусматривает тесное взаимодействие компонентов между собой. В пределах рассматриваемой компетентности возникают интегративные связи, которые поддерживают состояние внутреннего баланса и гармонии личности. Обосновано, что образовательным результатом формирования кинезиологической компетентности студентов является теоретико-методическая подготовленность, функциональное состояние систем организма, объединены в блоки готовности.

Ключевые слова: методическая система, учитель физической культуры, спортивно-педагогическое совершенствование, кинезиология.

SUMMARY

Priymak Serhii. Model of the methodological system for the development of functional capabilities of future physical culture teachers in the process of sports and pedagogical improvement.

The purpose of the article is to characterize the model of the methodological system for the development of functional capabilities of future physical culture teachers in the process of sports and pedagogical improvement.

Research methods. *To obtain the most significant research results and their interpretation, the following methods were used: theoretical analysis and synthesis, systematization, generalization of information presented in scientific sources of information.*

Methodological basis of the research: *conceptual ideas of the theory of knowledge, methodological principles of scientific character, accessibility, integrity, integrativity, which explain important pedagogical aspects of professional training of a future specialist in physical culture and sports.*

Research results. *Development of a model of students' kinesiological competence provides for close interaction of the components with each other. Within the limits of the considered competence, integrative ties arise that maintain the state of internal balance and harmony of the individual. Each component of kinesiological competence must be associated with the formation of its characteristics, features and properties of both individual qualities and a part of an integral system.*

The practical significance of the results obtained: *theoretical results and scientific provisions can be used to solve scientific, theoretical, methodological and practical problems of reforming specialized, professional higher and higher education, modernizing the national educational policy.*

Conclusions. *It has been substantiated that the educational result of the formation of students' kinesiological competence is theoretical and methodological readiness, the functional state of the body systems, combined into readiness blocks. A separate readiness block is considered as a combination of individual indicators, which, in their totality, allow to determine the degree of formation of the components of kinesiological competence.*

Key words: *methodological system, physical education teacher, sports and pedagogical improvement, kinesiology.*

УДК 378.011.3-051:373.3]:004.94

Людмила Процай

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0001-5262-4630

Наталія Гібалова

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0001-7373-9859
DOI 10.24139/2312-5993/2021.05/176-186

МОДЕЛЮВАННЯ ТА СТВОРЕННЯ ДИДАКТИЧНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті актуалізовано проблему формування цифрової компетентності вчителя початкових класів. Означено презентацію як цифровий освітній ресурс та сучасний засіб навчання в початковій школі. Схарактеризовано види і структуру презентації, як засобу візуалізації дидактичного контенту, запропоновано новітні інструменти для її створення. Визначено етапи моделювання та створення дидактичної презентації (цільовий, змістовий, дизайнерський, композиційний, технологічний) у контексті психолого-педагогічних та ергономічних вимог освітнього простору молодшого школяра.

Ключові слова: *цифрова компетентність учителя початкових класів, цифрові ресурси, дидактична презентація, етапи моделювання та створення дидактичної презентації.*

Постановка проблеми. Актуальність теми зумовлена передусім активізацією роботи вчителів початкових класів у віртуальному освітньому просторі, упровадженням технологій змішаного та дистанційного навчання. Відповідно до вимог, зазначених у Рамці цифрової